

Мартим'янова М. Ю., студент 1-го курсу
ННІ №3 НАВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри
тактичної підготовки ННІ № 3 НАВС
кандидат психологічних наук **Гузенко Є.В.**

ПОНЯТТЯ І ЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНИХ НОРМ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ОХОРОНУ ПРАЦІ РОБІТНИКІВ

Як відомо, праця є цілеспрямованою діяльністю людини, що орієнтована на створення за допомогою знарядь виробництва матеріальних і духовних цінностей, необхідних для життя людей. На жаль, загальний стан умов і безпеки праці в Україні лишається низьким. Щороку в Україні з'являється близько сімох тисяч працівників із професійними захворюваннями. Мета законодавства у сфері охорони праці - створення таких правових норм, які будуть не тільки сприяти збереженню життя та здоров'я працівників у процесі їх трудової діяльності, а й гарантувати його. Для її досягнення потрібен механізм, за допомогою якого буде впроваджуватися в життя весь комплекс заходів щодо створення умов праці, які відповідають вимогам збереження життя та здоров'я працівників. Щоб такий механізм діяв, необхідно виробити державну політику в галузі охорони праці, в основу якої було б покладено турботу про життя та здоров'я працівника, й уповноважити відповідні державні й інші органи її реалізовувати.

У зв'язку з цим прагнення "підігнати" подібні приписи під правило поведінки з його структурою виглядає штучно.

Законодавчі положення, які не є правилом поведінки, неоднорідні. Вони справді не наказують суб'єкту той чи інший варіант поведінки, далеко не всі і не завжди можуть бути покладені в основу рішення юридичної справи. Однак всі вони норми і мають правовий характер. Факт включення цих положень в законодавчий акт повідомляє їм юридичні властивості.

Є в повній мірі нормами права поняття угоди, зобов'язання, злочини, порядок вступу актів у силу, закріплені законом форми власності та ін. Щоб переконатися в цьому, досить співвіднести їх з вищезазначеними ознаками юридичних норм. Норми права, таким чином, не зводяться лише до правил поведінки, які становлять лише одну, хоча і найбільш поширену різновид юридичних норм.

Юридична норма - вихідний, головний елемент права, основне поняття всієї правової системи. Процес формування і реалізації права, законодавство, всі юридичні поняття і конструкції і навіть теорії у своїй основі прямо або побічно мають юридичну норму.

Юридична норма володіє наступними характерними рисами:

1. Чи відображає найбільш важливі, які мають цінність для суспільства, особистості або соціальної групи суспільні відносини.
2. Є модель регульованих суспільних відносин.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

3. Чи відображає і закріплює типовість соціальних процесів, явищ, зв'язків як наслідок їх повторюваності.

4. Має загальнообов'язковим характером.

Закони змінюються і пристосовуються до нових умов не у процесі їх тлумачення і застосування, а у встановленому порядку самим законодавцем. В результаті тлумачення не створюється норма права, а лише виявляється, встановлюється виражена в законі державна воля. Воно не повинно заміняти правотворчість там, де є прогалини у правовому регулюванні, і де необхідне видання нових нормативних актів.

Законність забезпечує верховенство закону над всіма іншими нормативними актами, його вищу юридичну силу. Щодо тлумачення це верховенство знаходить прояв у тому, що зміст підзаконних актів розкривається у точній відповідності з законом.

Юридичний аспект охорони праці полягає у забезпеченні права працівника на життя, охорону здоров'я, на належні, безпечні і здорові умови праці. Охорона праці в юридичному аспекті являє собою правовий інститут, що має міжгалузевий характер. Норми цього інституту захищають інтереси різних суб'єктів права: а) роботодавців та працівників, які перебувають з ними у трудових правовідносинах; б) членів виробничих кооперативів; в) студентів, які проходять виробничу практику; г) громадян, які відбувають покарання за вироком суду, в період їх роботи в організації та ін. Дія Закону України "Про охорону праці" поширюється на всіх юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та на всіх працюючих.

До основних правових принципів у сфері охорони праці в Україні належать:

- пріоритет охорони життя та здоров'я працівників перед економічними інтересами;
- повна відповідальність роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;
- соціальний захист працівників, повне відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- компетентність діяльності щодо забезпечення охорони праці;
- двосторонній зобов'язуючий (і працівника, і роботодавця) характер діяльності щодо додержання норм з охорони праці;
- встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;
- встановлення та гарантування заходів самозахисту прав
- працівників на здорові та безпечні умови праці;
- обов'язковість відшкодування шкоди, заподіяної працівникові у зв'язку з виконанням трудових обов'язків;

– соціальне страхування ризику втрати працездатності та трудового доходу у зв'язку з нещасним випадком чи професійним захворюванням.

Нормативно-правові акти з охорони праці охоплюють правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання. В нормативно-правових актах представлені різні види норм права (охоронні, регулятивні, захисні, дефінітивні та ін.).

Законодавство про охорону праці складається з Конституції України, КЗпП, законів України "Про охорону праці", "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності", інших законів України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Розробка та прийняття нових, перегляд і скасування чинних нормативно-правових актів з охорони праці провадиться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці за участю професійних спілок і Фонду соціального страхування від нещасних випадків та за погодженням з органами державного нагляду за охороною праці.

Отже, законодавство України про охорону праці являє собою систему взаємозв'язаних нормативно-правових актів, що регулюють відносини у галузі реалізації державної політики щодо правових, соціально-економічних, організаційно-технічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Питання охорони праці регулюються Кодексом законів про працю України, Законами України "Про охорону праці", "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності", а також низкою постанов Кабінету Міністрів України та Указів Президента України.

Одним із найважливіших нормативно-правових актів про охорону праці є Закон України "Про охорону праці". Він визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, регулює за участю відповідних державних органів відносини між власником підприємства, установи, організації незалежно від форм власності та видів їх діяльності і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.